

**Kommunal målsetning
for
hjorteviltforvaltningen
i Aremark kommune.**

Høringsutkast pr. 23.07.2017

Kommunal målsetning for hjorteviltforvaltningen i Aremark kommune.

Den kommunale målsetting for hjorteviltforvaltning i Aremark baserer seg på en tilnærmet felles målsetting for alle kommuner i østre Elgregion Østfold.

Den kommunale forvaltningen av hjortevilt bygger på naturmangfoldloven og viltlovens §1:

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

1. Overordnet kommunal målsetting:

Aremark kommune skal ha en biologisk sunn hjorteviltstamme som er bærekraftige i forhold til beitetilgang og artsmangfold i naturen og som minimaliserer konflikter med trafikken, jord- og skogbruksnæring, private hager og øvrig friluftsliv. Innenfor disse rammene skal hjorteviltet forvaltes til beste for grunneiere, jaktinteresser og som en matressurs.

Jakt etter hjortevilt i Aremark skal foregå innen rammene av gjeldende lovverk og utøvelsen skal gjennomføres i henhold til viltlovens § 19. (*human jakt*)

Jakt og fangst skal utøves på slik måte at viltet ikke utsettes for unødige lidelser og slik at det ikke oppstår fare for mennesker eller husdyr eller skade på eiendom.

2. Mål og avskyting for hjorteviltet:

2.1 Elg

2.1.1 Mål for elgforvaltningen

- Aremark kommune skal ha en stabil elgbestand innen bærekraftig rammer.
- Gjennomsnittlig slaktevekt i planperioden skal ikke synke - målt på ungdyr 1 ½ år, over tre år, i forhold til perioden 2002 -2010.
- Ku/okseforholdet skal ikke overstige 2:1 blant dyr eldre enn kalv - målt ved sett-elg.
- Elgstammen skal inneholde en viss mengde store okser – dvs okser med 10 tagger eller mer.
- Beiteutnyttelsen skal i gjennomsnitt ikke overstige 20 % av årlig kvistproduksjon for furu.
- Beiteutnyttelsen skal ikke overstige 65 % av siste års skuddproduksjon på prefererte beitearter (ROS)
- Trafikkdrept elg skal ikke overstige 5 % av tildelt kvote i planperioden på 3 år.
- Når elgbestanden blir utsatt for ulvepredasjon skal forvaltningen umiddelbart tas opp til vurdering. Det tilstrebes at forvaltningen legger opp til at det om mulig forefinnes et bærekraftig høstbart overskudd i perioder med revirhevdende ulv.
- At elgbestandens størrelse ikke blir en trussel for biologisk mangfold.
- Bidra til at hjorteviltjakt også i fremtiden blir en attraktiv fritidsbeskjeftigelse.

2.1.2 Virkemidler for måloppnåelse.

- Jakt er det eneste virkemiddel for å styre elgbestanden.
- Synker den gjennomsnittlige slaktevekten for 1 ½ åringer med mer enn 5 %, over tre år, i forhold til perioden 2013 -2016 (137 kg) må tiltak gjennomføres. Dvs hvis gjennomsnittlig slaktevekt for 1 ½ åringer kommer under 130 kilo skal tiltak gjennomføres.
- Minimum 70 % av felte dyr skal være kalv og ungdyr.
- For å sikre at kvotene blir tilnærmet fylt og at jakten ikke går over for lang tid er det nødvendig at det felles en viss mengde kalver, minimum 50 % av felte dyr av ungdyrkvoten (kalv og 1 ½ åringer) skal felles som kalv.
- Avskytingen må legges opp på en slik måte at stammen har en hunn og hanndyr bestand i forholdet 2:1 blant dyr eldre enn kalv.
- For å sikre et tilstrekkelig stort antall store okser i stammen, skal antallet felte okser med 4 tagger eller mer ikke utgjøre mer enn 10 % av felte dyr. Stor okse kan ikke felles uten at den står på årets kvote.

Begrunnelse fra målsetting:

Dette er et naturlig element i elgstammen, bidrar til en mer aktiv brunstperiode, gir en kvalitativt god elgstamme og gir en mer attraktiv jakt.

2.1.3 Bestandsplaner

- Elgforvaltningen skal være bestandsplanforvaltet. Det vil si at tildelingen skal skje til bestandsplanområder og at det skal utarbeides treårige avskytingsplaner.
- For å bli godkjent stilles det følgende krav til bestandsplanene:
  1. En vurdering av hvordan elgstammen i planområdet forholder seg til kriteriene i kommunal målsetting.
  2. En vurdering av hvordan elgstammen har utviklet seg i den bakenforliggende planperioden.
  3. En tydelig beskrivelse av hvilke tiltak som må gjennomføres for at elgstammen skal harmonere med kriteriene i kommunal målsetting – et mål for planen.
  4. En realistisk avskytingsplan som bidrar til bringe/holde elgstammen i området så tett opp mot kommunal målsetting som mulig.
- Jaktfelt som ikke deltar i bestandsplanområder får tildelt kvote etter § 21 i forskrift om forvaltning av hjortevilt dvs kalv, ku og okse. Uttaket etter den modellen settes til 62 % kalv, 18 % voksne hunndyr 1 ½ år og eldre og 20 % voksne hanndyr og eldre.
- Det er vesentlig at det innen bestandsplanområdet – jegere og grunneiere- etableres et tillitsforhold, felles forståelse og respekt for de til enhver tid gjeldene planer.

2.1.4 Nedklassifisering av dyr.

Dersom okser har færre enn 4 pigger kan den klassifiseres ned til 1 ½ åring. Hannedyr som veier mindre enn 145 kilo varmvekt og hunndyr som veier mindre enn 140 kilo varmvekt kan klassifiseres ned til ungdyr. Ungdyr som veier mindre enn 100 kilo kan klassifiseres som kalv. Kalv som veier mindre enn 45 kilo kan felles uavhengig av kvoten.

2.1.5 Vesentlig avvik

Ved vesentlige avvik fra godkjent bestandsplan målt i felte dyr, kan kommunen gå inn for å tildele dyr etter alder og kjønn, jfr. § 21 i forskrift om forvaltning av hjortevilt, slik at forutsetningen og intensjonene i planen blir oppfylt.

Ved vurdering av hva som er “vesentlige avvik”, er følgende kriterier referert i Veileder til forskrift om forvaltning av hjortevilt m/kommentarer av 2016:

- a) Dersom det på et gitt tidspunkt i planperioden, ikke er mulig å oppfylle kriteriene i planen, vil det regnes som et avvik. I nevnte veileder antydes at avvik i størrelsesorden over 10 % som vesentlige.
- b) Som hovedregel er det ikke anledning til å overføre en større del av en «ubenyttet» kvote fra ett år til et annet. Ubenyttet kvote blir nedklassifisert en aldersgruppe.
- c) Ved planperiodens slutt faller ubenyttet kvote bort. Overskridelse av kvoten ved planperiodens slutt anses som feilskyting og behandles i henhold til viltlovens § 48, dyra eller verdien av dem blir inndradd til fordel for kommunens viltfond.

Det regnes aldri som avvik dersom det skytes kalv i stedet for voksent dyr og 1 ½ åring. Og at 1 ½ åring skytes i stedet for eldre dyr, men det må da være samme kjønn som gitt i planen. Denne avskytingen av yngre dyr enn det planen tilsier påvirker ikke neste års kvote.

Bestandsplanområder som ikke oppfyller kommunale målsetninger i uttaket, og som systematisk oppnår skjevt uttak mellom tildelte og felt dyr, for eksempel utnytter kalvekvotene for lite, vil få økte kalvekvoter ved den videre tildelingen. Det tas løpende hensyn til tidligere års avskytinger.

Alle felte dyr skal belastes tildelt kvote med mindre slaktet er kontrollert og vurdert som uegnet som mat. Denne vurderingen kan kun gjøres av veterinær eller av den som kommunen måtte bestemme. Det er i slike tilfeller viktig å kunne framvise de nødvendige vitale organer (hjerte, lunger, lever, milt) ved forespørsel.

Bestandsplanområdene oppfordres til selv å disponere ett visst antall fellingstillatelser som skal brukes til dyr som bestandsplanområdene ønsker å premiere jaktfeltene for å ta ut.

2.2 Rådyr

2.2.1. Mål for rådyrforvaltningen

Aremark kommune ønsker å øke bestanden av rådyr noe.

Trafikkdrept rådyr skal ikke overstige 5% av tildelt kvote i planperioden.

Hjorteviltre gisteret skal brukes aktivt.

2.2.2 Avskyting av rådyr

Det bør tilstrebes et uttak på ca. 50 % kalver, 30 % eldre bukk og 20 % eldre geit.

2.3 Hjort

2.3.1 Mål for hjorteforvaltningen

Hjorteforvaltningen skal legge til rette for en sunn og stabil hjortebestand på et bærekraftig nivå, det vil si et bestandsnivå som fører til en jevnest mulig størrelse på hjorteviltstammen uten av beitetrykket overstiger grensen for framtidig skogproduksjon eller at naturgrunnlaget påføres nevneverdig skader. Målet for størrelsen på hjortebestanden skal relateres til «Sett-hjort pr. dagsverk». Innføring av Sett hjort skjema. Der er vanskelig å sette bestemte

parametere for hjorten, da det ikke er data registrert i Østfold. Det er uansett et mål at størrelsen på hjortestammen ikke skal øke kraftig sett i forhold til dagens bestandstørrelse.

Forvaltningen skal ta hensyn til den skade hjorten kan gjøre på innmark, på tømmerproduksjon og i trafikken. Ved tildeling av hjortekvoter skal det legges opp til større uttak i problemområder enn i andre deler i kommunen. Bestanden skal ikke være større enn at beiteskadene kan aksepteres av jord- og skogbruket.

2.3.2 Avskytning av hjort

Det er et mål å få en jevn fordeling i kjønns- og alderssammensetningen i hjortebestanden. Slaktevekt skal brukes som en parameter for å kunne si noe om sunnhetsgraden på dyrene. Prosentandelen felte voksne hanndyr bør ikke overstige 20% og prosentandelen hanndyr av felte dyr bør ikke overstige 50%.

For de jaktområdene som ikke er tilknyttet et bestandsplanområde skal fellingstillatelsen gis etter § 21 i form av kalv (1/2 år), voksne hunndyr (1 ½ år og eldre), spissbukk og voksen hanndyr (2 ½ år og eldre).

3. Minsteareal for elg, hjort og rådyr

I Aremark kommune er det ved forskrift av 11.02.2016 vedtatt følgende minsteareal:

- 2 000 daa pr. elg
- 20 000 daa pr. hjort
- 500 daa pr. rådyr

I henhold til § 7 i forskrift om forvaltning av hjortevilt kan kommunen ved tildeling av fellingsretter fravike minstearealet ved jakt på elg, hjort og rådyr med inntil 50%. Vedtaket må begrunnes i ulikheter i viltartenes levekår i kommunen, bestandens størrelse og utvikling, eller den skaden den påfører andre næringer, eller andre ekstraordinære forhold.

På grunn av ulvens prædasjon på hjorteviltet er det stor usikkerhet med hensyn på fellingskvotenes størrelse. Dette medfører at kvotene må kunne justeres i bestandsplanperioden.

4. Krav til bestandsplanområdet

Et bestandsplanområde skal være sammenhengende og ha en avgrensning og form slik at en vesentlig del av elgbestanden til enhver tid befinner seg innenfor området. Dersom bestandsplanområdene er små vil utviklingen i for stor grad være avhengig av hva som skjer i naboområdene, og det er en risiko for at ingen føler tilstrekkelig ansvar for utviklingen. Etter forskriften skal et bestandsplanområde være på minst 20 ganger minstearealet.

En god hjorteviltforvaltning forutsetter et godt samarbeid og minst et kontaktmøte mellom bestandsplanområdene i året før 1.juli. Kommunen innkaller til dette møtet.

Etter forskriftens § 20 kan kommunen tillate kvotefri jakt på rådyr i vald eller bestandsplanområde med et tellende areal som er større enn 20 ganger minstearealet, eller minst 10 000 dekar. Kommunen vil i henhold til forskriften kreve avskytningsplan.

5. Sikkerhet ved jakt.

Kommunen ønsker at all jakt skal utøves på en sikker måte og slik at risikoen for uhell er så liten som mulig.

I henhold til forskrift om hjorteviltforvaltning § 10 skal det være en valdansvarlig representant som er ansvarlig for å holde løpende kontakt med kommune og nabolag. Etter § 26 a i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst skal hvert jaktlag utpeke en ansvarlig jaktleder. Den enkelte jeger har likevel det fulle ansvar for egen jaktutøvelse og jaktlederen har ikke noe formelt ansvar for eventuelle uhell.

Alle bestandsplanområder skal ha utarbeidet egne forpliktende retningslinjer / bestemmelser vedrørende utøvelse av jakt og overtredelse av bestandsplanen med beskrevne reaksjonsformer. Hver jeger skal før jakta starter ha skrevet under på avtale med laget om dette.

6. Viltpåkjørsler

Bestandene av elg, hjort og rådyr bør holdes på et nivå som gir et begrenset antall viltpåkjørsler.

Forebyggende arbeid med rydding av friskskoger langs veiene skal prioriteres ved samarbeid med Statens vegvesen og grunneierne.

Hjorteviltregisteret skal benyttes aktivt.

7. Skader på skog og innmark

Skader skal holdes på et akseptabelt nivå som ikke gir vesentlig økonomisk skade. Overbeite må reguleres i forhold til bestandsnivå og uttak i bestandsplanområdet.

8. Biologisk mangfold og beitegrunnlag.

Bestandene av hjortevilt bør holdes på et nivå som ikke medfører en vesentlig trussel mot det biologiske mangfoldet.

Det gjennomføres beitegrønninger i samarbeid med Elgregion øst. Resultatene fra beiteundersøkelsen skal ligge til grunn for uttaket.

9. Næring og rekreasjon.

Hjorteviltbestanden skal innenfor rammene av målene for bærekraftig forvaltning gi en høy og mest mulig stabil avkastning som grunnlag for verdiskapning i landbruksnæringen.

Dagens gode tilgang til jakt på hjortevilt er et verdifullt aktivum for bygdesamfunnet som må videreføres.

10. Kontrollordninger og andre tiltak

- Registreringer for å kartlegge hjorteviltbestandenes utvikling:
  - Jevnlige beitetakseringer – hvert andre år etter Solbraa-metoden.
  - Veiting av samtlige skutte elg og hjort
  - Føring av SETT ELG og SETT HJORT
  - Jevnlig tannanalyse av skutte dyr
  - Andre tiltak som kan bidra til innsikt i hjorteviltbestandenes utvikling.
- Det arbeides kontinuerlig for å øke kunnskap og innsikt i hjorteviltforvaltning. Dette gjelder for både grunneiere og jegere.
- Gjennomføre tiltak for å redusere antall viltpåkjørslar i trafikken.

11. Samarbeid

- Det tilstrebes et størst mulig samarbeid mellom bestandsplanområdene i kommunen.
- De jaktområder som har grense til nabokommuner holder kontakt med tilstøtende jaktområder i disse kommunene.
- At Aremark kommune er medlem av elgregion Øst Østfold og tilpasser seg så langt som mulig de avtaler og forordninger som blir vedtatt der.